

OPIS MODUŁ KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

I. Informacje ogólne:

1	Nazwa modułu kształcenia	Matematyka 3
2	Kod modułu kształcenia	04-A-MAT3-60-2Z
3	Rodzaj modułu kształcenia	obowiązkowy
4	Kierunek studiów	astronomia
5	Poziom studiów	I stopień
6	Rok studiów	drugi
7	Semestr	zimowy
8	Rodzaje zajęć i liczba godzin	60 h ćwic
9	Liczba punktów ECTS	5
10	Prowadzący zajęcia	dr Aneta Sikorska-Nowak
11	Język wykładowy	polski

II. Informacje szczegółowe

1. Cel (cele) modułu kształcenia.

Celem przedmiotu jest przedstawienie podstawowych pojęć i twierdzeń teorii równań różniczkowych ze szczególnym uwzględnieniem równań liniowych i układów równań liniowych oraz metod ich rozwiązywania. Ponadto studenci zostaną zapoznani z podstawowymi definicjami i twierdzeniami analizy matematycznej funkcji wielu zmiennych rzeczywistych i odwzorowań zbiorów przestrzeni euklidesowych wraz z najważniejszymi zastosowaniami. Po ukończeniu kursu student powinien umiejętnie posługiwać się metodami analizy wielu zmiennych. Powinien rozumieć specyfikę obiektów matematycznych zależących od wielu zmiennych w przeciwieństwie do tych, które zależą od jednej zmiennej.

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują)

Ukończony kurs z zakresu Matematyka I oraz Matematyka II.

3. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych dla modułu kształcenia i odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów:

Symbol efektów kształcenia	Po zakończeniu modułu (przedmiotu) i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia student potrafi:	Odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów
E_01	Zna podstawowe definicje i twierdzenia dotyczące podstawowych typów równań różniczkowych (równania o rozdzielonych zmiennych i do nich sprowadzalne). Umie	K_W18

	rozwiązywać podstawowe typy równań różniczkowych zwyczajnych. Potrafi rozpoznawać różne typy równań różniczkowych zwyczajnych, umie zastosować właściwe metody analityczne do ich rozwiązywania.	
E_02	Potrafi rozpoznawać różne typy równań różniczkowych zwyczajnych, umie zastosować właściwe metody analityczne do ich rozwiązywania (równania liniowe, Bernoulliego, Riccatiego).	K_W18
E_03	Zna podstawowe definicje i twierdzenia dotyczące równań różniczkowych zupełnych. Potrafi znaleźć czynnik całkujący równania.	K_W18
E_04	Zna podstawowe definicje i twierdzenia dotyczące równań różniczkowych rzędu n. Zna pojęcia oraz twierdzenia dotyczące równania różniczkowego liniowego rzędu n oraz równania różniczkowego liniowego jednorodnego rzędu n. Potrafi rozwiązywać równania różniczkowe liniowe o stałych współczynnikach metodą przewidywań. Zna metody rozwiązania równania Eulera. Potrafi zastosować metodę obniżania rzędu równania liniowego.	K_W18
E_05	Zna podstawowe definicje i twierdzenia dotyczące rozwiązywania układów równań różniczkowych liniowych pierwszego rzędu (przestrzeń liniowa rozwiązań układu jednorodnego, układ fundamentalny, macierz fundamentalna, twierdzenie Liouville'a). Zna pojęcie i potrafi zbudować układ fundamentalny rozwiązań dla układu równań o stałych współczynnikach. Potrafi przedstawić ogólną postać rozwiązania układu niejednorodnego.	K_W18
E_06	Zna podstawowe definicje i twierdzenia dotyczące rachunku różniczkowego wielu zmiennych rzeczywistych (twierdzenie Schwarz'a, twierdzenie o funkcji uwikłanej, twierdzenie o funkcji odwrotnej). Rozróżnia pojęcia pochodnej cząstkowej, pochodnej odwzorowania, pochodnej kierunkowej. Zna metody dowodzenia omawianych twierdzeń.	K_W15
E_07	Potrafi stosować rachunek różniczkowy wielu zmiennych do zagadnień teoretycznych i praktycznych. Potrafi badać ekstrema i ekstrema warunkowe funkcji wielu zmiennych.	K_W15
E_08	Zna podstawowe definicje i twierdzenia dotyczące wielokrotnej całki Riemanna (twierdzenie Lebesgue'a o całkowalności, twierdzenie Fubiniego dla wielokrotnej całki Riemanna, twierdzenie o zamianie zmiennych).	K_W15
E_09	Potrafi liczyć wielokrotne całki Riemanna z podstawowych typów funkcji posługując się	K_W15

	całkami iterowanymi. Umie stosować wielokrotną całkę Riemanna w zagadnieniach geometrycznych (objętość, pole powierzchni) i fizycznych (momenty). Umie posługiwać się pojęciem wielokrotnej całki niewłaściwej.	

4. Treści kształcenia:

TK_01	Równanie o zmiennych rozdzielonych i równania do niego sprowadzalne.	E_01
TK_02	Równania różniczkowe liniowe jednorodne i niejednorodne, równania Bernoulliego i Riccatiego, metoda uzmienniania stałej.	E_02
TK_03	Równania różniczkowe zupełne, czynnik całkujący	E_03
TK_04	Równania różniczkowe liniowe n-tego rzędu, metoda uzmienniania stałej oraz metoda przewidywań dla równań o stałych współczynnikach. Rozwiązywanie równań Eulera.	E_04
T_05	Układy równań różniczkowych zwyczajnych.	E_05
T_06	Pochodne cząstkowe, definicja i ich związek z pochodną odwzorowania; macierz Jacobiego, warunki konieczne i dostateczne różniczkowości ; reguła łańcucha; pochodna kierunkowa i gradient.	E_06
T_07	Pochodne cząstkowe wyższych rzędów, twierdzenie Schwarz'a, wzór Taylora, ekstrema (lokalne, warunkowe, absolutne).	E_07
T_08	Całki wielokrotne, zamiana całki podwójnej i potrójnej na iterowaną, zamiana zmiennych w całce podwójnej i potrójnej.	E_08
T_09	Zastosowanie geometryczne całek podwójnych i potrójnych: obliczanie pola powierzchni figury, obliczanie objętości bryły, obliczanie pola powierzchni w przestrzeni.	E_09

5. Zalecana literatura

1. G. M. Fichtenholz, Rachunek różniczkowy i całkowy, t. 1, 2 i 3, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
2. H. i J. Musielakowie, Analiza matematyczna, t. I, cz. 2 i t. II, cz. 1, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2002 (t. I, cz. 2), 1999 (t. II, cz. 1).
3. J. Musielak, L. Skrzypczak, Analiza matematyczna, t. III, cz. 1, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2006.
4. A. Sołtysiak, Analiza matematyczna, cz. II i III, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2004 (cz. II), 2000 (cz. III).
5. W.W. Stiepanow, Równania różniczkowe, PWN, Warszawa 1964.

6. A. Pelczar, J. Szarski, Wstęp do teorii równań różniczkowych, Część I, PWN, Warszawa 1987.

7. I.G. Pietrowski, Równania różniczkowe zwyczajne, PWN, Warszawa 1967.

6. Informacja o przewidywanej możliwości wykorzystania b-learningu (edukacji zdalnej)

Nie przewiduje się.

7. Informacja o tym, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, instrukcjami do laboratorium, itp.

Materiały będą udostępniane przez prowadzących zajęcia.

III. Informacje dodatkowe

1. Odniesienie efektów kształcenia i treści kształcenia do sposobów prowadzenia zajęć i metod oceniania:

Symbol efektu kształcenia dla modułu	Symbol treści kształcenia realizowanych w trakcie zajęć	Sposoby prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych efektów kształcenia	Metody oceniania stopnia osiągnięcia założonego efektu kształcenia*
E_01	TK_01	Ćwiczenia rachunkowe z elementami wykładu	F-pytania, dyskusja w trakcie ćwiczeń, F-sprawdzanie zadań domowych, F-wspólne rozwiązywanie zadań, P-kolokwium
E_02	TK_02	Ćwiczenia rachunkowe z elementami wykładu	F-pytania, dyskusja w trakcie ćwiczeń, F-sprawdzanie zadań domowych, F-wspólne rozwiązywanie zadań, P-kolokwium
E_03	TK_03	Ćwiczenia rachunkowe z elementami wykładu	F-pytania, dyskusja w trakcie ćwiczeń, F-sprawdzanie zadań domowych, F-wspólne rozwiązywanie zadań, P-kolokwium
E_04	TK_04	Ćwiczenia rachunkowe z elementami wykładu	F-pytania, dyskusja w trakcie ćwiczeń, F-sprawdzanie zadań domowych, F-wspólne

			rozwiązywanie zadań, P-kolokwium
E_05	TK_05	Ćwiczenia rachunkowe z elementami wykładu	F-pytania, dyskusja w trakcie ćwiczeń, F-sprawdzanie zadań domowych, F-wspólne rozwiązywanie zadań, P-kolokwium
E_06	TK_06	Ćwiczenia rachunkowe z elementami wykładu	F-pytania, dyskusja w trakcie ćwiczeń, F-sprawdzanie zadań domowych, F-wspólne rozwiązywanie zadań, P-kolokwium
E_07	TK_07	Ćwiczenia rachunkowe z elementami wykładu	F-pytania, dyskusja w trakcie ćwiczeń, F-sprawdzanie zadań domowych, F-wspólne rozwiązywanie zadań, P-kolokwium
E_08	TK_08	Ćwiczenia rachunkowe z elementami wykładu	F-pytania, dyskusja w trakcie ćwiczeń, F-sprawdzanie zadań domowych, F-wspólne rozwiązywanie zadań, P-kolokwium
E_08	TK_09	Ćwiczenia rachunkowe z elementami wykładu	F-pytania, dyskusja w trakcie ćwiczeń, F-sprawdzanie zadań domowych, F-wspólne rozwiązywanie zadań, P-kolokwium

2. Obciążenie pracą studenta (punkty ECTS):

Nazwa modułu (przedmiotu):	Matematyka 3
Forma aktywności	Średnia liczba godzin (lekcyjnych) na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem	60
Praca własna studenta – przygotowanie do zajęć, zadania domowe	40
Praca własna studenta – przygotowanie do kolokwium	20
SUMA GODZIN	120

SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA MODUŁU (PRZEDMIOTU)	5

3. Sumaryczne wskaźniki ilościowe

a) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich 5

b) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak zajęcia laboratoryjne i projektowe 0

4. Kryteria oceniania:

Zasady oceniania i kontroli obecności zostaną podane przez prowadzących zajęcia na początku semestru.